

İLKOKUL VE ORTAOKUL VELİLERİNİN ÇOCUKLARININ EĞİTİM SÜRECİNE KATILIMI*

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Onur IŞIK¹, İdris ŞAHİN²

* Bu makale, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetçiliği Programında tamamlanan “Çocukların Eğitim Süreçlerine Velinin Katılımına İlişkin Veli Görüşleri” isimli yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

1 Dr. Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, onur-isik@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-2888-2856.

2 Doç. Dr. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, idris.sahin@deu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0228-5014.

Geliş Tarihi: 12.04.2021 Kabul Tarihi: 29.06.2021 DOI: 10.37669/milliegitim.913835

Öz: Okul-aile işbirliği, çocukların ilgi ve yeteneklerinin ortaya çıkarılmasında, bilişsel ve sosyal gelişmelerinin sağlanmasında hayati önem taşımaktadır. Bu bağlamda bu çalışmanın temel amacı; ilkokul ve ortaokulda çocuğu olan velilerin, çocuklarının eğitim süreçlerine katılım durumunu ve algısını incelemektir. Araştırma 2018-2019 öğretim yılında, İzmir ili Aliaga ilçesinde 21’i ilkokul, 14’ü ortaokul olmak üzere toplam 35 okulun velileri üzerinde tarama deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Veriler bu araştırma için uyarlama çalışması yapılan “Aile Katılımı Ölçeği” ile toplanmıştır. Veri çözümleme çalışmaya katılan 2684 veliden alınan veriler üzerinde yapılmıştır. Çalışmada ulaşılan sonuçlar; velilerin okuldaki eğitim sürecine katılımına ilişkin algıları arasında, ölçek genelinde ve boyutlarında cinsiyet, eğitim durumu, gelir durumu ile çocuklarının bulunduğu okul ve sınıf düzeylerine göre, anlamlı düzeyde farklılıklar gösterdiği saptanmıştır. Bu bağlamda velinin okulun eğitim sürecine katılımının geliştirilebilmesi amacıyla önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, veli, aile katılımı, ilkokul, ortaokul

PARENTAL INVOLVEMENT IN THE EDUCATION PROCESS OF PRIMARY AND SECONDARY SCHOOL

Abstract:

School-family cooperation is of vital importance in revealing the interests and abilities of children and in ensuring their cognitive and social development. In this context, the aim of this study is to examine the perception and parental involvement with children in primary and secondary schools in their children's education. The research was carried out on the parents of 35 schools, 21 of which are primary schools and 14 are secondary schools, in the Aliğa district of İzmir province in the 2018-2019 academic year. Data was collected using the "Parental Involvement Scale" adapted for this study. Data analysis was performed on data obtained from 2684 parents who participated in the study. Results achieved in the study are as follows; It has been determined that there is a significant difference between the perceptions of parents regarding their participation in the educational process at school, in terms of gender, education level, income level, and the school and class levels of their children across the scale and in their dimensions. In this context, suggestions have been made in order to improve the parental involvement in the educational process of the school.

Keywords: education, parent, parental involvement, primary school, secondary school

1. Giriş

Genel ve tarihsel anlamda eğitimin temel ya da varoluşsal öznelere öğrenen ve öğreten olarak öğrenci ve öğretmendir. Bunlardan biri olmadan diğeri işlevini yitirir. Formal eğitim süreci, bu iki temel özneye, velinin katılımıyla birlikte sacayağı şeklini almış ve bu üçlü sacayağının etkileşimi üzerinde yürümeye başlamıştır.

Çocuğun yemek, giyim, barınma, güvenlik, sağlık gereksinimlerini karşılamak, velinin temel sorumlulukları arasındadır. Çocuk büyüdükçe bilişsel, fizyolojik gelişimini destekleyici ev ortamını sağlamak öncelik kazanır. Dil, temel bakım, psiko-motor vb. becerileri edinmede aile içinde yaratılan ortam büyük önem taşır. Çocuklar okul çağına geldiklerinde çocuğun gereksinim duyduğu eğitim gereçlerini, ödev yapmaları için evdeki fiziksel ortamı düzenlemek velinin sorumluluğundadır (Epstein, 1987). Doğal olarak bunları yapmak da velinin sosyo-ekonomik birikimine ve düzeyine bağlıdır.

Çocuğun eğitiminde okul ve sosyal çevre etkin rol oynamaktadır. Okulda öğrenenin gelişimini sağlamak ve okul başarısını arttırmak hem velinin hem de okulun or-

tak sorumluluğudur (Tutkun ve Köksal, 2000: 216). Aslında çocuk okul öncesi eğitime başladığında toplumun çocuk üzerindeki etkisi başlar. Çocuğun katıldığı gruplar, okul yönetimi ve öğretmenlerle geliştirilecek olumlu ilişkiler, çocuğun topluma uyumunda, kişisel, bilişsel ve akademik gelişiminde önemli yer tutar. Bu sürecin başarılı olması, iyi yapılandırılmış bir okul ortamına, çocuk gelişimini önemseyen okul-aile işbirliğine bağlıdır (Comer ve Haynes, 1991). Okulun, aileyi ev ortamının zenginleştirilmesi konusunda eğitime sorumluluğu vardır. Bu eğitimin ise planlı, programlı, sürekli olması oldukça önemlidir (Kıncal, 2000). Bu durum okul aile işbirliğinde verimliliğin artırılması ve aile katılımı önündeki engellerin kaldırılması konusunda ön koşul oluşturmaktadır.

Dünya genelinde, velilerin çocuklarının eğitim sürecine etkin bir biçimde katılımı oldukça önemsenmekte, veli okulun ayrılmaz bir parçası olarak düşünülmektedir (Kocabaş, 2006). Bu konuya ilişkin çalışmalar iki yüzyıldan fazla bir geçmişe sahiptir. Aile katılımı ve velinin eğitilmesiyle ilgili ilk çalışmalar Amerika Birleşik Devletleri'nde 1815 yılında uygulanan anne-baba sınıflarıyla başlamıştır. Bu gelişmeyi izleyen çeşitli aile katılım programları geliştirilmiştir. Ayrıca erken yaşta hamilelik, erken okul terki, erken yaşta suçla karışan öğrenci sayısının artmasıyla 1980'li yıllarda aile katılımına ilgi de artmıştır (Weber, 2010). Bu durum Türkiye'de resmi mevzuata yansımıştır. Örneğin İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'ne (2004: 6) göre; aileler, yasal ve yönetsel açıdan, okulların etkili ilişki kurmak zorunda oldukları en yakın sosyal çevreyi oluşturmaktadır.

Aile katılımının temel amacı, eğitimin sürdürülebilirliğini sağlamak, eğitimi tüm boyutlarıyla dikkate alarak başarıyı artırmaktır. Okulda elde edilen kazanımların evde, evdeki kazanımların okulda desteklenmesi, istendik davranış değişikliklerinin başarıyla gerçekleştirilmesini sağlar (Şahin ve Ünver, 2005). Bununla birlikte günümüzde yaşanan ekonomik, sosyal, teknolojik, sosyolojik, siyasi değişimler baş döndürücü olmakta, bu değişimlere ayak uydurabilmek okul-aile katılımını zorunlu hale getirmektedir. Değişime uyum sağlama çabası okulların demokratikleşmesine, eğitim hakkının yeniden yorumlanmasına ve buna bağlı yapılacak reformlara yön vermede etkili olmaktadır. Birçok ülke aile katılımı konusuna eğilmekte; okulu, öğretmeni, aileyi destekleyici, eğitim sürecine katan birçok yasal düzenleme yapmaktadır. Bütün bu çabalara karşın aile katılımını uygulamada pek çok ülke sınıfta kalmaktadır (Keçeli-Kaysılı, 2008). Ülkelerin uyguladıkları eğitim politikaları ve yasal düzenlemeler uygulamalarda yeterli etkiyi yaratamamaktadır.

Velinin çocuğunun eğitim sürecine katılımı, katkısı, eğitim araştırmacılarının ilgi gösterdiği temel konulardan biridir (Epstein ve Karweit, 1983; Hoover-Dempsey, Otto, Bassler, Brissie, 1987; Hoover Dempsey, Sandler, 1997; Hill, Taylor, 2004; Şimşek ve Tanaydın, 2002; Özışıklı, 2008; Altun, 2009; Durmuş, 2016; Erol, Turhan, 2017; Taran, Özgen, 2018; Koç, 2019; Güven, 2019; Çıkar, 2019; Orçan Kaçan, Kimzan, Yıldız ve Çağdaş, 2019; Çakır ve Yavuz, 2020; Ertem ve Gökbalp, 2020). Araştırmalar ışığında veli

katılımının; akademik-sosyal başarıyla, okul iklimi, okul devamlılığı ve okul-aile ilişkilerinin gelişimi vb. gibi olumlu okul çıktıları ile ilişkili olduğu görülmektedir.

1.1.Aile Katılımının Sağladığı Faydalar

Velinin eğitim sürecine katılımı, çocuğun akademik, sosyal, bilişsel gelişiminde olduğu gibi, aile ve okul personeli üzerinde de önemli katkısı olmaktadır. Baker ve Soden'in (1998) belirttiği gibi, çocuğun akademik ve sosyal gelişiminde, sağlıklı bir kişilik edinip kendini gerçekleştirmesinde, okula olumlu tutum geliştirmesinde, toplumsal uyumlarının gelişmesinde çok büyük öneme sahiptir. Ayrıca okul-aile ilişkisinin gelişmesi, çocukların çeşitli yönleriyle tanınması; ilgi ve yeteneklerinin ortaya çıkarılması; bilişsel, psikolojik gelişimin sağlanması açısından hayati önem taşımaktadır.

Velinin çocuğunun akademik başarısına yönelik biçmiş olduğu değer ve geleceğe yönelik hedefi, sosyo-ekonomik, kültürel özelliklerinden çok daha etkili olmaktadır (McIntosh, 2008). Çocuklara eğitim konusunda verilen destek ve yardım kadar, onlara rol model olmak da velinin üzerine düşen sorumluluklardan biridir. Ana-babaların kendi eğitim yaşantılarından örnekler vermeleri, geçmişte ve günümüzde sahip oldukları özellikleri çocuklarına anlatmaları, çocukların eğitime gerekli anlamı yüklemelerini, önem vermelerini sağlayabilir (Epstein, 1987).

Alan yazında aile katılımına olumlu bakan ve okula aktif katılımında bulunan ebeveynlerin çocuklarının okul başarısının da yüksek olduğunu gösteren birçok çalışma vardır (Çelenk, 2003). Örneğin Kotaman (2008), eğitim sürecine ana-baba katılımının, çocukların davranışlarının, sosyal uyumlarının gelişmesinde, okulda yaşanan disiplin sorunlarının azalmasında olumlu etkisi olduğunu belirtmektedir. Epstein ve Sheldon (2002), erken okul terklerine ilişkin sorunlar yaşanmaması için, aile katılımı konusunda ailelerin ve çocukların güdülenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Sheldon'a (2007) göre bu güdülenmeyle öğrencilerin derslerde, etkinliklerde performansları yükselmekte; devamsızlık, okul terki, kötü alışkanlık (sigara, alkol, uyuşturucu) edinme gibi olumsuzluklar azalmaktadır. Hoover-Dempsey ve diğerlerine (2001) göre de aile katılımı; öğrencilerin çevreye karşı iletişim, okula ve derslere yönelik pozitif tutum, rekabet algısı ve öz disiplin becerilerinin gelişimini olumlu etkilemektedir.

Aile katılımı çalışmaları, taraflara birbirlerini tanıma fırsatı yaratır. Öğretmene velilere sunulacak rehberliğin niteliğini, ana-babalar da çocuğun eğitimine güdülenmesini artırmaktadır. Bu da çocuğun okul başarısını arttırır (Ömeroğlu, Kandir ve Ersoy, 2004). Aynı zamanda bu işbirliği okulun, öğrencinin, öğretmenin başarısını yükseltir, okulda yaşanacak disiplin sorunlarını da en aza indirmektedir (Balkar, 2009). Ayrıca, çocukların gelişimine katkı sağlarken, etkili okul geliştirmede de etkin bir yol olmakta (Beycioğlu, Özer ve Şahin, 2013), okula maddi destek sağlanmaktadır.

1.2.Aile Katılımını Engelleyen Temel Etkenler

Eğitim sürecine aile katılımına en büyük engel, teori ile uygulama farklılığı olmaktadır. Veli katılımının önündeki en büyük engel, okulun programladığı veli katılım

modeli ile ailenin beklentisinin aynı yönde olmaması gösterilmektedir (Aktaş-Arnas, 2011). Oysa aile katılımı etkinliklerinin odak noktası ailedir. Katılıma aileden kaynaklı engeller: Ailenin öğrenim yaşantısındaki olumsuz deneyimi, gelir düzeyinin düşüklüğü, kültürel farklılıklar, birden çok çocuk sahibi olma nedeniyle zaman ve enerjisinin yetersiz kalması, aile ile okulun beklentisinin farklı olması (Güven, 2011) gösterilmektedir. Aile katılımını olumsuz etkileyen bir diğer etken, öğretmen yaklaşımı kaynaklıdır. Öğretmenin aile katılımına zaman ayırıp emek vermede istekli olmaması; yeterli bilgiye, etkili iletişim becerisine, süreci yönetme yetisine sahip olmamasıdır (Oktay, Gürkan, Zembat ve Unutkan, 2003). Bir başka etken de okul yöneticilerinin sürece yaklaşımları ve yeterince olumlu katkı sunamamalarıdır.

Ana-babalar çocuklarının gelişim sürecini izleyip doğru müdahale ederek onları geleceğe hazırlamak ister. Çocuğun gelecekte başarılı olması, daha iyi olanaklarla hayatını kurabilmesi için birikiminin önemli bir kısmını çocukları için harcar. Bununla birlikte ana-babaların eğitim sürecine katılımında gündelik hayat rutinleri, sorumlulukları, enerjileri ve zaman zaman yönetimleri etkili olabilir. Çalışma saatleri uzun, katılanlarla, esnek-kısa süre çalışanların katılımı arasında farklılıklar oluşabilir. Ayrıca sahip olduğu çocuk sayısı, bakmakla yükümlü olduğu kişiler de ailenin eğitim sürecine katılımına ilgiyi azaltabilir. Bütün bu etkenler katılımı avantaj ya da dezavantajlara neden olabilir. Bu bağlamda çalışmada yanıtı aranan temel problem; ilkökul ve ortaokul düzeyinde, ailelerin çocuklarının eğitim sürecine katılım düzeylerini ve katılıma ilişkin algılarını çeşitli değişkenler açısından ortaya koymaktır.

1.3. Araştırmanın Problemleri

İlkokul ve ortaokul düzeyinde çocuğu olan velilerin;

1. Çocuklarının eğitim sürecine katılımı ne düzeydedir?
2. Okul düzeyine göre çocukların eğitim sürecine katılımına ilişkin algıları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Çocuklarının ilk ve son sınıfta olmalarına göre, çocuklarının eğitim sürecine katılımlarına ilişkin algıları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
4. Eğitim durumlarına göre, çocuklarının eğitim sürecine katılımlarına ilişkin algıları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
5. Gelir durumlarına göre, çocuklarının eğitim sürecine katılımlarına ilişkin algıları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. Yöntem

Bu araştırma tarama modelinde tasarlanmıştır. Tarama araştırmaları, büyük gruplar üzerinde uygulanan, uygulandığı kişilerin bir olgu ya da olaya ilişkin tutumlarını, düşüncelerini betimlemeye, yorumlamaya olanak tanır. Tarama modeli, bir örnekleme elde edilen verilerle evrendeki eğilim, tutum ya da algının nicel olarak betimlenme-

sini sağlar (Creswell, 2016, s.155). Geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlayan, araştırmaya konu olan olay, kişi ya da varlığı kendi koşulları içinde olduğu gibi betimlemeye çalışır (Karasar, 2002). Bu çalışmada ailelerin çocuklarının eğitim sürecine katılım düzeyleri ve katılımlarına ilişkin algıları “Aile Katılım Ölçeği” kapsamında çeşitli değişkenlere göre betimlenmeye çalışılmaktadır.

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırma evreni, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında, İzmir ili Aliğa ilçesinde kamu ve özel ilköğretim okullarında çocuğu olan velilerden oluşmaktadır. Çalışmada evrendeki bütün okulların velilerinden veri toplanmıştır.

Tablo 1. Evrende bulunan okullar ve okulların öğrenci sayıları

Okul Düzeyi	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı
İlkokul	21	4418
Ortaokul	14	4413
Toplam	35	8831

Tablo 1’de görüldüğü gibi, evrende 21 ilkokul, 14 ortaokul bulunmaktadır. E-okul sisteminden alınan verilere göre bu okullarda toplam 8831 öğrenci bulunmaktadır. Bu okullarda varsayımsal olarak öğrenci sayısı kadar veli olabileceği gibi, bir velinin birden fazla çocuğu da olabilir. Bu yönde istatistiki bir kayıt bulunamadığı için ilçedeki ilköğretim okullarında toplam veli sayısı tam olarak saptanamamıştır. Bu nedenle de öğrenci sayısı kadar veli olabileceği kabul edilerek çalışma yürütülmüştür.

Tablo 2. Örneklemdeki okul ve veli sayıları

Okul Düzeyi	Okul Sayısı	Veli Sayısı
İlkokul	21	1666
Ortaokul	14	1018
Toplam	35	2684

Tablo 2’de görüldüğü gibi, evrendeki bütün okulların velileri örnekleme alınmıştır. Örneklemde ilkokulda 1666 veli, ortaokulda 1018 olmak üzere toplam 2684 veli yer almaktadır.

2.2. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada veri toplamak amacıyla Walker ve arkadaşları (2005) tarafından geliştirilen “Parental involvement: Model revision through scale development” adlı ölçeğin Türkçeye uyarlaması yapılmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkenleri ayrıca belirlenmiştir. Walker ve arkadaşlarının geliştirmiş oldukları ölçek, ana-babaların ço-

cuklarına yeterli zaman ayırma, okul davetlerine, etkinliklerine katılım, okul yönetimi ve öğretmenlerle etkili iletişim, çocukların derslerine, ödevlerine yardım etmeye dayalı ev ve okul temelli etkinlikleri içermektedir.

Orijinali sekiz boyut, 60 sorudan oluşan ölçek, beşli Likert tipinde derecelenmiştir. Türkçeye çeviri sonrası uzman görüşleri doğrultusunda 50 soruya düşürülmüştür. Ölçeğin pilot uygulaması 309 velinin katılımıyla yapılmıştır. Bu uygulamadaki verilerle ölçeğin güvenirlik ve faktör analizleri gerçekleştirilmiştir. Cronbach's Alpha değeri ölçeğin boyutlarında en düşük .72; en yüksek .89; toplamda ise .91 bulunmuştur. Güvenirlik katsayısı, .80'den yüksek olduğu için ölçek güvenilir kabul edilmiştir (Kalaycı, 2009, 405). Açıklayıcı Faktör Analizi sonucunda orijinal ölçeğe uygun şekilde altı boyut ortaya çıkmış, madde sayısı 32'ye düşmüştür. Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) başka bir ortaokulda 254 veliden toplanan verilerle gerçekleştirilmiştir. DFA analizi sonucunda ölçek beş boyut, 25 maddeye inerek son şeklini almıştır. Ölçeğin boyutları: "Aile Katılımı İnancı, Okul Temelli Becerileri, Öğretmen Beklentileri Algısı, Velinin Olanakları ve Ev Temelli Becerileri" şeklinde isimlendirilmiştir. Bu boyutlarda yer alan soru maddelerine birer örnek sırasıyla şöyledir: "Öğretmen tarafından alınan kararları desteklemenin benim sorumluluğum olduğuna inanıyorum." "Çocuğuma, okulda başarılı olması için nasıl yardım edeceğimi biliyorum." "Çocuğumun öğretmeni, çocuğumun ev ödevlerini kontrol etmemi ister ya da benden bunu bekler." "Çocuğumun ödevlerini kontrol etmek için yeterli zamanım ve enerjim var." "Çocuğumla, okulda geçirdiği gün hakkında nasıl etkili iletişim kuracağımı biliyorum."

"Aile Katılım Ölçeği" iki bölümden oluşmuştur. İlk bölümde kişisel değişkenler: yaş, cinsiyet, eğitim durumu, gelir durumu ile öğrencinin okuduğu sınıf ve okul düzeyi yer almaktadır. İkinci bölümde; velilerin inançları, öğretmen beklentilerine ilişkin algıları, olanakları ev ve okul temelli becerileri içeren 25 madde bulunmaktadır.

2.3. Veri Toplama

Yasal izinler alındıktan sonra, çalışmanın verileri 2019 yılı Mart-Nisan aylarında Aliaga İlçesinde resmi ilkokul ve ortaokullarda öğrencisi olan velilerden "Aile Katılım Ölçeği" ile toplanmıştır. Okullara öğrenci sayıları kadar ölçek dağıtılmış; okul yöneticileri ve öğretmenlerin katkısıyla yönergelerle birlikte toplam 8500 ölçek öğrencilere verilerek velilere gönderilmiştir. Velilerden ölçeği, hiçbir soruyu yanıtsız bırakmadan, içtenlikle doldurmaları istenmiştir. Dağıtılan ölçeklerden 2806 tanesi geri dönmüştür. Bu ölçeklerden 132'si, bazı soruların boş bırakılması ya da bütün sorularda aynı seçeneğin işaretlenmesi nedeniyle ayıklanmıştır. Böylece 2684 katılımcıdan alınan veriler üzerinde çözümleme yapılmıştır.

2.3. Veri analizi

Veri analizinde SPSS paket programı kullanılmış. Gruplardaki dağılımın normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmış. Betimsel istatistikler ile grupların varyansı-

İlkokul ve Ortaokul Velilerinin Çocuklarının Eğitim Sürecine Katılımı

nın homojen dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Cinsiyet, sınıf ve okul düzeyi değişkenleri için bağımsız değişken t-Testi; yaş, eğitim ve gelir durumu değişkenleri için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Tek yönlü varyans analizinde anlamlılığı belirlemek için Post Hoc testi (tukey) kullanılmıştır.

Verileri yorumlamada kullanılan aralık değerleri: 100-1.79 çok düşük, 1.80-2.60 düşük, 2.61-3.40 orta, 3.41-4.20 yüksek, 4.21-5.00 çok yüksek şeklindedir.

3. Bulgular

Bulgular problem sırasına göre tablolar şeklinde düzenlenip yorumlanmıştır.

3.1. Velinin Eğitim Sürecine Katılım Düzeyi

Velilerin, çocuklarının eğitim sürecine katılım düzeylerine ilişkin betimsel istatistik sonuçları Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2. Velilerin eğitim sürecine katılımına ilişkin betimsel istatistikler

Ölçek Boyutları	n	\bar{x}	ss
Aile Katılımı İnancı	2684	3,72	,89
Okul Temelli Becerileri	2684	3,77	,81
Öğretmen Beklentileri Algısı	2684	3,76	,84
Olanakları	2684	3,68	,88
Ev Temelli Becerileri	2684	3,71	,79
Toplam	2684	3,73	,68

Tablo 2’ görüldüğü gibi ölçek genelinde ve ölçeğin tüm boyutlarında, velilerin puanlarının aritmetik ortalaması 3,40-4,19 aralığında bulunmuştur. Bu aralık, yüksek düzeyde katılımı göstermektedir. Bununla birlikte ölçek boyutlarına göre en yüksek katılım velinin “okul temelli becerileri” ($\bar{x}=3,77$); en düşük katılım ise “olanakları” ($\bar{x}=3,68$) boyutunda gerçekleşmiştir.

3.2. Öğrencinin Okul Düzeyine Göre Velinin Eğitim Sürecine Katılımı

İlkokul ve ortaokul düzeyinde çocuğu olan velilerin; çocuklarının eğitim sürecine katılımına ilişkin algıları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçları Tablo 3’de görülmektedir.

Tablo 3. Okul düzeyine göre velilerin, eğitim sürecine katılımına ilişkin t-Testi sonuçları

Alt Boyutlar	Okul	n	\bar{x}	ss	t	p																																																				
Aile Katılımı İnancı	İlkokul	1666	3,77	,87	3,964	,00*																																																				
	Ortaokul	1018	3,63	,92			Okul Temelli Beceriler	İlkokul	1666	3,85	,76	5,830	,00*	Ortaokul	1018	3,65	,87	Öğretmen Beklentileri Algısı	İlkokul	1666	3,85	,81	6,020	,00*	Ortaokul	1018	3,63	,88	Olanakları	İlkokul	1666	3,77	,85	6,671	,00*	Ortaokul	1018	3,53	,91	Ev Temelli Beceriler	İlkokul	1666	3,79	,75	7,007	,00*	Ortaokul	1018	3,56	,84	Toplam	İlkokul	1666	3,81	,66	7,514	,02*	Ortaokul
Okul Temelli Beceriler	İlkokul	1666	3,85	,76	5,830	,00*																																																				
	Ortaokul	1018	3,65	,87			Öğretmen Beklentileri Algısı	İlkokul	1666	3,85	,81	6,020	,00*	Ortaokul	1018	3,63	,88	Olanakları	İlkokul	1666	3,77	,85	6,671	,00*	Ortaokul	1018	3,53	,91	Ev Temelli Beceriler	İlkokul	1666	3,79	,75	7,007	,00*	Ortaokul	1018	3,56	,84	Toplam	İlkokul	1666	3,81	,66	7,514	,02*	Ortaokul	1018	3,60	,71								
Öğretmen Beklentileri Algısı	İlkokul	1666	3,85	,81	6,020	,00*																																																				
	Ortaokul	1018	3,63	,88			Olanakları	İlkokul	1666	3,77	,85	6,671	,00*	Ortaokul	1018	3,53	,91	Ev Temelli Beceriler	İlkokul	1666	3,79	,75	7,007	,00*	Ortaokul	1018	3,56	,84	Toplam	İlkokul	1666	3,81	,66	7,514	,02*	Ortaokul	1018	3,60	,71																			
Olanakları	İlkokul	1666	3,77	,85	6,671	,00*																																																				
	Ortaokul	1018	3,53	,91			Ev Temelli Beceriler	İlkokul	1666	3,79	,75	7,007	,00*	Ortaokul	1018	3,56	,84	Toplam	İlkokul	1666	3,81	,66	7,514	,02*	Ortaokul	1018	3,60	,71																														
Ev Temelli Beceriler	İlkokul	1666	3,79	,75	7,007	,00*																																																				
	Ortaokul	1018	3,56	,84			Toplam	İlkokul	1666	3,81	,66	7,514	,02*	Ortaokul	1018	3,60	,71																																									
Toplam	İlkokul	1666	3,81	,66	7,514	,02*																																																				
	Ortaokul	1018	3,60	,71																																																						

Tablo 3'te görüldüğü gibi, okul düzeyine göre velinin çocuklarının eğitim sürecine katılımında ölçeğin bütününde ($t = 7.514, p < .05$) ve tüm boyutlarında: Velinin, aile katılımı inancı ($t = 3,964, p < .05$), okul temelli becerileri ($t = 5,830, p < .05$), öğretmen beklentileri algısı ($t = 6,020, p < .05$), olanakları ($t = 6,671, p < .05$), ev temelli becerileri ($t = 7,007, p < .05$) boyutlarında grupların puanlarının aritmetik ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılık saptanmıştır.

Tablo 3'te görüldüğü gibi, ölçeğin bütününde ve tüm boyutlarında ilkokulda çocuğu olan velilerin puanlarının aritmetik ortalaması, ortaokul velilerinin puanlarının aritmetik ortalamasından daha yüksektir. Bu durumda İlkokul velilerinin, ortaokul velilerine göre: Aile katılımı inançlarının daha yüksek olduğu; okul temelli aile katılım rollerinde kendilerini daha yetkin gördükleri; okula daha fazla katılım gösterdikleri; çocuklarına zaman ayırmada ortaokul velilerine göre daha fazla fırsat yarattıkları; ev temelli aile katılım etkinliklerinde kendilerini daha yetkin gördükleri söylenebilir.

3.3. Öğrencinin Bulunduğu Okulda İlk ve Son Sınıfta Olmasına Göre Velinin Eğitim Sürecine Katılımı

İlkokul ve ortaokul düzeyinde çocuğu olan velilerin; çocuklarının ilk ve son sınıfta olmalarına göre, eğitim sürecine katılımlarına ilişkin algıları arasında anlamlı farklılık

olup olmadığı belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçları Tablo 4. ve Tablo 5'te görülmektedir.

Tablo 4. İlkokul birinci ve dördüncü sınıfta çocuğu olan velilerin aile katılımı algılarına ilişkin t-Testi sonuçları

Alt Boyutlar	Sınıflar	n	\bar{x}	ss	t	p
Aile Katılımı İnançları	1.Sınıf	382	3,87	,88	3,061	,02*
	4.Sınıf	467	3,68	,91		
Okul Temelli Becerileri	1.Sınıf	382	3,88	,73	,542	,588
	4.Sınıf	467	3,85	,82		
Öğretmen Beklentileri Algısı	1.Sınıf	382	3,93	,77	3,387	,01*
	4.Sınıf	467	3,74	,86		
Olanakları	1.Sınıf	382	3,88	,82	3,179	,02*
	4.Sınıf	467	3,69	,91		
Ev Temelli Becerileri	1.Sınıf	382	3,72	,72	3,070	,02*
	4.Sınıf	467	3,80	,80		
Toplam	1.Sınıf	382	3,89	,64	3,074	,02*
	4.Sınıf	467	3,74	,70		

Tablo 4'te görüldüğü gibi ilkokul birinci ve dördüncü sınıfta çocuğu olan velilerin ölçeğin "velinin okul temelli becerileri" boyutu ($t = .542, p = .588$) dışındaki tüm boyutlarda ve ölçeğin bütününde birinci ve dördüncü sınıf velilerinin puanlarının ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık saptanmıştır.

Tablo 4'te ölçeğin bütünü ile velinin "aile katılımı inancı", "öğretmen beklentileri algısı" ve "olanakları" boyutlarında birinci sınıf velilerinin dördüncü sınıf velilerinin puanlarının aritmetik ortalamasından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumda birinci sınıfta çocuğu olan velilerin dördüncü sınıfta çocuğu olan velilere göre çocuklarının eğitim sürecine daha fazla katılım gösterdikleri söylenebilir.

Velinin "ev temelli becerileri" boyutunda, ilkokul birinci sınıf velilerinin puanlarının aritmetik ortalaması ($\bar{x} = 3,72$), ilkokul dördüncü sınıf velilerinin puanlarının aritmetik ortalamasından ($\bar{x} = 3,80$) daha düşüktür. Buna göre ilkokul dördüncü sınıfta çocuğu olan velilerin, birinci sınıfta çocuğu olanlara göre kendilerini daha yetkin hissettikleri söylenebilir. Ayrıca velinin "okul temelli becerileri" boyutunda ise ilkokul birinci ve dördüncü sınıfta çocuğu olan velilerin algılarının benzer olduğu söylenebilir.

Çocuğu ortaokul beşinci ve sekizinci sınıfta olan velilerin aile katılımına ilişkin algıları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Ortaokul beşinci ve sekizinci sınıfta çocuğu olan velilerin aile katılımı algılarına ilişkin t-Testi sonuçları

Alt Boyutlar	Sınıflar	n	x	ss	t	p																																																				
Aile Katılımı İnançları	5.Sınıf	335	3,67	,89	,699	,485																																																				
	8.Sınıf	186	3,61	,92			Okul Temelli Becerileri	5.Sınıf	335	3,74	,85	1,501	,134	8.Sınıf	186	3,62	,86	Öğretmen Beklentileri Algısı	5.Sınıf	335	3,70	,83	1,687	,092	8.Sınıf	186	3,57	,85	Olanakları	5.Sınıf	335	3,62	,84	1,504	,133	8.Sınıf	186	3,50	,90	Ev Temelli Becerileri	5.Sınıf	335	3,64	,78	,938	,349	8.Sınıf	186	3,57	,86	Toplam	5.Sınıf	335	3,67	,66	1597	,107	8.Sınıf
Okul Temelli Becerileri	5.Sınıf	335	3,74	,85	1,501	,134																																																				
	8.Sınıf	186	3,62	,86			Öğretmen Beklentileri Algısı	5.Sınıf	335	3,70	,83	1,687	,092	8.Sınıf	186	3,57	,85	Olanakları	5.Sınıf	335	3,62	,84	1,504	,133	8.Sınıf	186	3,50	,90	Ev Temelli Becerileri	5.Sınıf	335	3,64	,78	,938	,349	8.Sınıf	186	3,57	,86	Toplam	5.Sınıf	335	3,67	,66	1597	,107	8.Sınıf	186	3,57	,69								
Öğretmen Beklentileri Algısı	5.Sınıf	335	3,70	,83	1,687	,092																																																				
	8.Sınıf	186	3,57	,85			Olanakları	5.Sınıf	335	3,62	,84	1,504	,133	8.Sınıf	186	3,50	,90	Ev Temelli Becerileri	5.Sınıf	335	3,64	,78	,938	,349	8.Sınıf	186	3,57	,86	Toplam	5.Sınıf	335	3,67	,66	1597	,107	8.Sınıf	186	3,57	,69																			
Olanakları	5.Sınıf	335	3,62	,84	1,504	,133																																																				
	8.Sınıf	186	3,50	,90			Ev Temelli Becerileri	5.Sınıf	335	3,64	,78	,938	,349	8.Sınıf	186	3,57	,86	Toplam	5.Sınıf	335	3,67	,66	1597	,107	8.Sınıf	186	3,57	,69																														
Ev Temelli Becerileri	5.Sınıf	335	3,64	,78	,938	,349																																																				
	8.Sınıf	186	3,57	,86			Toplam	5.Sınıf	335	3,67	,66	1597	,107	8.Sınıf	186	3,57	,69																																									
Toplam	5.Sınıf	335	3,67	,66	1597	,107																																																				
	8.Sınıf	186	3,57	,69																																																						

Tablo 5'te görüldüğü gibi ortaokul beşinci ve sekizinci sınıfta öğrencisi olan velilerin, aile katılımına ilişkin algıları arasında ölçeğin genelinde ve tüm boyutlarında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmamıştır. Bu durumda ortaokulun ilk ve son sınıfında çocuğu olan velilerin aile katılımına yönelik algılarının benzer olduğu söylenebilir.

3.4. Eğitim Durumuna Göre Velinin Çocuklarının Eğitim Sürecine Katılımı

İlkokul ve ortaokul düzeyinde çocuğu olan velilerin eğitim durumlarına göre, çocuklarının eğitim sürecine katılımlarına ilişkin algıları arasında, grupların puanlarının aritmetik ortalamaları arasında gözlenen farklılıkların anlamlı olup olmadığı belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 6'da görülmektedir.

İlkokul ve Ortaokul Velilerinin Çocuklarının Eğitim Sürecine Katılımı

Tablo 6. Velilerin Eğitim Durumlarına Göre, Çocuklarının Eğitim Sürecine Katılımına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Alt Boyutlar	Post-Hoc (Tukey)	Fark	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplam	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Aile Katılımı İnançları	İlkokul(1)	1<3 1<4	Gruplar Arası	74,24	3	24,75	31,67	,00*
	Ortaokul(2)	2<3 2<4	Gruplar İçi	2094,45	2680	,782		
	Lise(3)	3>1 3>2	Toplam	2168,68	2683			
	Önlisans ve Lisansüstü(4)	4>1 4>2 4>3						
Okul Temelli Beceriler	İlkokul(1)	1<3 1<4	Gruplar Arası	42,97	3	14,32	21,94	,00*
	Ortaokul(2)	2<3 2<4	Gruplar İçi	1749,39	2680	,65		
	Lise(3)	3>1 3>2	Toplam	1792,36	2683			
	Önlisans ve Lisansüstü(4)	4>1 4>2 4>3						
Öğretmen Beklentileri Algısı	İlkokul(1)	-	Gruplar Arası	8,38	3	2,79	3,88	,009*
	Ortaokul(2)	2<3 2<4	Gruplar İçi	1927,36	2680	,72		
	Lise(3)	3>2	Toplam	1935,73	2683			
	Önlisans ve Lisansüstü(4)	4>1 4>2						
Olanakları	İlkokul(1)	1<4	Gruplar Arası	10,55	3	3,52	4,48	,004*
	Ortaokul(2)	2<4	Gruplar İçi	2101,27	2680	,78		
	Lise(3)	-	Toplam	2111,81	2683			
	Önlisans ve Lisansüstü(4)	4>1 4>2						
Ev Temelli Becerileri	İlkokul(1)	1<3 1<4	Gruplar Arası	69,35	3	23,12	37,71	,00*
	Ortaokul(2)	2<3 2<4	Gruplar İçi	1642,81	2680	,61		
	Lise(3)	3>1 3>2 3<4	Toplam	1712,16	2683			
	Önlisans ve Lisansüstü(4)	4>1 4>2 4>3						
Toplam	İlkokul(1)	1<3 1<4	Gruplar Arası	34,44	3	11,48	24,87	,00*
	Ortaokul(2)	2<3 2<4	Gruplar İçi	1237,25	2680	,46		
	Lise(3)	3>1 3>2 3<4	Toplam	1271,69	2683			
	Önlisans ve Lisansüstü(4)	4>1 4>2 4>3						

Tablo 6'da görüldüğü üzere, velilerin eğitim durumlarına göre, ölçeğin tüm boyutlarında: Velilerin aile katılımı inançları ($f = 31.67; p = ,00$), okul temelli becerileri ($f = 21.94; p = ,00$), öğretmen beklentileri algısı ($f = 3.88; p = ,00$), olanakları ($f = 4.48; p = ,00$),

ev temelli becerileri ($f = 37.71; p = ,00$) ve ölçek genelinde ($f = 24.87; p = ,00$) grupların puanlarının aritmetik ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu saptanmıştır. Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere Tukey testi yapılmıştır.

“Velinin inançları” boyutunda ilkokul ($\bar{x} = 3,55$) ve ortaokul ($\bar{x} = 3,53$) mezunu olan velilerin algılarının benzer olduğu; lise ($\bar{x} = 3,79$) mezunları ile yüksekokul ve üzeri ($\bar{x} = 3,95$) eğitime sahip olanların algılarından anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Lise ile ön lisan ve üzerinde eğitime sahip olan velilerin algılarının diğer bütün kademelere göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Velinin eğitim düzeyi lise ve üzerine çıktıkça çocuklarının eğitim süreçlerine katılım konusundaki “inançlarının” da artış gösterdiği saptanmıştır.

Velinin “okul temelli becerileri” boyutunda, ilkokul ($\bar{x} = 3,61$) ve ortaokul ($\bar{x} = 3,68$) mezunu olan velilerin algılarının benzer olduğu; lise ($\bar{x} = 3,81$) mezunları ile yüksekokul ve üzeri ($\bar{x} = 3,95$) eğitime sahip olanların algılarından anlamlı düzeyde farklılaştığı gözlenmiştir. Lise ile yüksekokul ve üzerinde eğitime sahip olan velilerin algılarının diğer bütün kademelere göre anlamlı düzeyde farklılaştığı gözlenmiştir. Velinin eğitim düzeyi yükseldikçe çocuklarının eğitim süreçlerine katılıma ilişkin olarak “okul temelli becerilerde” kendilerini daha yetkin gördükleri saptanmıştır.

Ölçeğin “velinin öğretmen beklentileri algısı” boyutunda ilkokul ($\bar{x} = 3,77$), ortaokul ($\bar{x} = 3,65$), lise ($\bar{x} = 3,78$) ile yüksekokul ve üzeri mezunların ($\bar{x} = 3,82$) algıları arasında anlamlı düzeyde farklılıklar olduğu saptanmıştır. Velilerin öğretmen beklentileri algılarında, ortaokul düzeyinde eğitime sahip velilerin diğer eğitim seviyelerindeki velilere göre anlamlı düzeyde düşük algı düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir. İlkokul, lise ile yüksekokul ve üzeri eğitim düzeyine sahip velilerin benzer öğretmen beklentileri algılarına sahip oldukları saptanmıştır.

Ölçeğin “veli olanakları” boyutunda, yüksekokul ve üzeri ($\bar{x} = 3,77$) eğitime sahip velilerin algıları, ilkokul ($\bar{x} = 3,60$) ve ortaokul ($\bar{x} = 3,63$) mezunlarının algılarına göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ayrıca lise mezunları ($\bar{x} = 3,71$) ile yüksekokul ve üzeri mezunlarının, ilkokul ile ortaokul mezunlarının algılarının birbirlerine benzer olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte yüksekokul ve üzeri eğitime sahip olan velilerin, çocuklarının eğitim sürecine katılıma zaman ayırma bakımından diğer velilere göre daha fazla olanak sağladıkları söylenebilir.

Ölçeğin “velinin ev temelli becerileri” boyutunda ilkokul ($\bar{x} = 3,49$) ve ortaokul ($\bar{x} = 3,59$) mezunu velilerin benzer algıya sahip oldukları; lise ($\bar{x} = 3,77$), yüksekokul ve üzeri ($\bar{x} = 3,92$) eğitime sahip velilerden algılarının anlamlı şekilde farklılaştığı gözlenmiştir. Ayrıca lise mezunları ile yüksekokul ve üzeri eğitime sahip olanların algılarının da birbirlerinden anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Velinin eğitim düzeyi yükseldikçe, çocuklarının eğitimine katılıma ilişkin “ev temelli becerilerinin” de arttığı gözlenmiştir.

3.5. Gelir Durumuna Göre, Velinin Çocuklarının Eğitim Sürecine Katılımı

İlkokul ve ortaokul düzeyinde çocuğu olan velilerin gelir durumlarına göre, çocuklarının eğitim sürecine katılım algılarına ilişkin olarak grupların puanlarının aritmetik ortalamaları arasında gözlenen farklılıkların anlamlı olup olmadığı belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 7’de görülmektedir.

Tablo 7. Velilerin gelir durumlarına göre çocuklarının eğitim sürecine katılımlarına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Alt Boyutlar	Post-Hoc (Tukey)	Fark	Varyansın kaynağı	Kareler Toplam	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Aile Katılımı İnançları	0-1600 (1)	1<3 1<4	Gruplar Arası	51,56	3	17,19	21,75	,00*
	1601-3000 (2)	2<3 2<4	Gruplar İçi	2117,13	2680	,79		
	3001-6000 (3)	3>1 3>2 3<4	Toplam	2168,68	2683			
	6000 ve üzeri (4)	4>1 4>2 4>3						
Okul Temelli Beceriler	0-1600 (1)	1<3 1<4	Gruplar Arası	29,36	3	9,79	14,88	,00*
	1601-3000 (2)	2<3 2<4	Gruplar İçi	1763,01	2680	,66		
	3001-6000 (3)	3>1 3>2 3<4	Toplam	1792,36	2683			
	6000 ve üzeri (4)	4>1 4>2 4>3						
Öğretmen Beklentileri Algısı	0-1600 (1)	1<3 1<4	Gruplar Arası	3,34	3	1,11	1,55	,20
	1601-3000 (2)	2<4	Gruplar İçi	1932,39	2680	,72		
	3001-6000 (3)	3>1 3<4	Toplam	1935,73	2683			
	6000 ve üzeri (4)	4>1 4>2						
Olanakları	0-1600 (1)	1<3 1<4	Gruplar Arası	16,15	3	5,38	6,88	,00*
	1601-3000 (2)	2<3 2<4	Gruplar İçi	2095,67	2680	,78		
	3001-6000 (3)	3>1 3>2 3<4	Toplam	2111,81	2683			
	6000 ve üzeri (4)	4>1 4>2 4>3						
Ev Temelli Becerileri	0-1600 (1)	1<3 1<4	Gruplar Arası	49,38	3	16,46	26,53	,00*
	1601-3000 (2)	2<3 2<4	Gruplar İçi	1662,78	2680	,62		
	3001-6000 (3)	3>1 3>2 3<4	Toplam	1712,16	2683			
	6000 ve üzeri (4)	4>1 4>2 4>3						
Toplam	0-1600 (1)	1<3 1<4	Gruplar Arası	26,59	3	88,63	19,08	,00*
	1601-3000 (2)	2<3 2<4	Gruplar İçi	1245,10	2680	,47		
	3001-6000 (3)	3>1 3>2 3<4	Toplam	1271,69	2683			
	6000 ve üzeri (4)	4>1 4>2 4>3						

Tablo 7'de görüldüğü üzere, velinin gelir durumuna göre, ölçeğin öğretmen beklentileri algısı boyutunda ($p = ,20$, $p < .05$) grupların puanlarının aritmetik ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Buna karşın velinin, aile katılımı inançları ($f = 21.754$; $p = ,00$), okul temelli becerileri ($f = 14.876$; $p = ,00$), öğretmen beklentileri algısı ($f = 1.546$; $p = ,20$), olanakları ($f = 6.883$; $p = ,00$) ve ev temelli becerileri ($f = 26.531$; $p = 00$) boyutları ile ölçek genelinde ($f = 19.078$; $p = ,00$) grupların puanlarının aritmetik ortalamaları arasında anlamlı farklılık saptanmıştır.

Gruplar arasındaki farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere yapılan Tukey testi sonucuna göre: Veli inançları boyutunda, 0-1600 lira ($\bar{x} = 3,49$) ile 1601-3000 lira ($\bar{x} = 3,64$) arasında aylık gelire sahip velilerin benzer algıya sahip oldukları gözlenmiştir. 3001-6000 lira ($\bar{x} = 3,78$) ile 6001 lira ve üzeri ($\bar{x} = 4,05$) aylık gelire sahip velilerin algılarının diğer gelir aralığındaki velilerin algılarından anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Velinin aylık gelir düzeyi yükseldikçe çocuğunun eğitim sürecine katılım konusundaki inançlarının olumlu artış gösterdiği gözlenmiştir.

Okul temelli beceriler boyutunda, aylık geliri: 0-1600 lira ($\bar{x} = 3,53$), 1601-3000 lira ($\bar{x} = 3,73$), 3001-6000 lira ($\bar{x} = 3,82$) arasında ve aylık geliri 6001 lira ve üzerinde ($\bar{x} = 3,98$) olan velilerin algısının her bir gelir aralığında diğer bütün gelir aralığındakilerin algılarından anlamlı derecede farklılaştığı gözlenmiştir. Velinin gelir durumu yükseldikçe çocuğunun eğitim sürecine katılım konusunda velinin ev temelli becerisinin de arttığı gözlenmiştir.

Velinin olanakları boyutunda, 0-1600 lira ($\bar{x} = 3,52$) ile 1601-3000 lira ($\bar{x} = 3,65$) arasında aylık gelire sahip velilerin algılarının benzer olduğu; 3001-6000 lira ($\bar{x} = 3,71$) ile 6001 lira ve üzeri ($\bar{x} = 3,86$) aylık gelire sahip velilerin algılarının diğer aralıklardakilerin algılarından anlamlı düzeyde farklılaştığı gözlenmiştir. Ayrıca velinin gelir düzeyi yükseldikçe çocuklarının eğitim sürecine katılıma ilişkin enerji ve zaman olanaklarının da arttığı saptanmıştır.

Velinin ev temelli becerileri boyutunda, 0-1600 lira ($\bar{x} = 3,49$) ile 1601-3000 lira ($\bar{x} = 3,62$) arasında aylık gelire sahip velilerin benzer algıya sahip olduğu gözlenmiştir. 3001-6000 lira ($\bar{x} = 3,77$) ile 6001 lira ve üzeri ($\bar{x} = 4,03$) aylık gelire sahip katılımcıların algısı diğer aralıklardakilerin algısından anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Velilerin aylık gelir düzeyleri yükseldikçe çocuklarının eğitim sürecine katılıma ilişkin ev temelli etkinliklerde kendilerini yetkin görmelerinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Velilerin aylık gelir düzeylerine göre, ölçek genelinde, 0-1600 lira ($\bar{x} = 3,54$); 1601-3000 lira ($\bar{x} = 3,67$); 3001-6000 lira ($\bar{x} = 3,77$) ile 6001 lira ve üzeri ($\bar{x} = 3,96$) arasında aylık gelire sahip velilerin algıları arasında farklılıklar saptanmıştır. Genel olarak velinin aylık geliri yükseldikçe çocuğunun eğitim sürecine katılıma ilişkin algısının da yükseldiği gözlenmiştir.

4. Sonuç ve Tartışma

İlkokul ve ortaokul düzeyinde çocuğu olan velilerin; çocuklarının eğitim sürecine katılım düzeyleri, ölçek geneli ve ölçeğin tüm boyutlarında yüksek düzeyde bulunmuştur. Ölçek boyutlarına göre en yüksek katılım velinin “okul temelli becerileri”; en düşük katılım ise “velinin olanakları” boyutunda gerçekleşmiştir. Okul temelli beceriler, öğrencinin daha çok akademik başarısına odaklı olduğu için, velilerin bu konuda daha istekli oldukları söylenebilir. Bu durum Başaran ve Koç (2001) ile Erdoğan ve Demirkasimoğlu'nun (2010) okul ile aile arasındaki etkileşimin temelinde öğrencinin akademik başarısı olduğu şeklinde araştırma sonucuyla örtüşmektedir.

İlkokul velilerinin, ortaokul velilerine göre katılım inançları daha yüksek bulunmuştur. Okul temelli aile katılımı rollerinde kendilerini daha yetkin gördükleri, okula daha fazla katılım gösterdikleri saptanmıştır. Ayrıca çocuklarına zaman ayırma konusunda daha fazla fırsat yarattıkları; ev temelli aile katılım etkinliklerinde kendilerini daha yetkin gördükleri belirlenmiştir. Ne var ki velinin sorumluluklarının farkında olması, bu sorumlulukların her zaman hayata geçtiği anlamına gelmez. Nitekim uygulamada bazı nedenlerden ötürü veli katılımında arzulanan düzey genellikle yalananamamaktadır. Fege (2000); Lopez, Scribner ve Mahitivanichcha (2001), velilerin çocuklarına sağlıklı çalışma ortamı hazırlama, ödevlerine yardımcı olma, evdeki çalışmalarına destek olma, okuldaki etkinliklere katılma sorumlulukları olduğunun farkında olduklarını ancak, bu sorumlulukların yerine getirilme düzeylerinde benzer özelliklerin görülmediğini belirtmektedir.

Velinin öğretmen beklentileri, öğretmenden gelen aile katılımı davetleri olarak nitelendirilebilir. Öğretmenlerin aile katılımına ilişkin beklentileri ve veli davetleri, veliler üzerinde güdüleyici etki yapmaktadır. Bununla birlikte veli, aile katılımı gerektiren etkinlikle yönlendirilmeye gereksinim duymaktadır. Bu çalışmada velilerin öğretmenlerden gelen davetlere yüksek katılım gösterdikleri anlaşılmaktadır. Bu durum, Erdoğan (2014) ve Durmuş'un (2016) yaptıkları çalışmalarda eğitimin sadece çocuklara yönelik olmadığı; nitelikli bir eğitim-öğretim için velinin de eğitilmesine yönelik bazı sorumlulukların öğretmenlere yüklendiğini ortaya koydukları sonuçla uyusmaktadır.

Velinin olanakları boyutu, hayatın doğal akışı içinde velinin çocuklarına ve onların eğitimlerine ilişkin konulara ayırdıkları zamanı, enerjiyi anlatmaktadır. Bu boyut, ölçeğin diğer boyutları gibi yüksek düzeyde katılımı gösterse de en düşük puan ortalamasını almıştır. Velinin iki ve üzerinde çocuğunun olması, ilgilenmesi gereken kişilerin çok sayıda olması, işi ve çalışma süresinin uzunluğu, işyerinden izin almada yaşanan güçlük vb. etkenlerin katılımı azalttığı söylenebilir. Başaran ve Koç (2001), velilerin aile katılımı etkinliklerine zaman ve enerji ayıramamalarının nedeni olarak iş yoğunlukları ve çalışma saatlerinin fazlalığını göstermiştir.

Çocuğun akademik gelişimi, evde destek olmayı gerektirdiği gibi çocuk, okul ve öğretmen ile sağlıklı iletişim kurmanın, çocuğun sosyal, psikolojik gelişimi bakı-

mından büyük önem taşır. Bu araştırmanın sonuçları ile örtüşen çalışmalarda, velinin okuldaki etkinliklere katılımı sonucu öğrencilerin akademik başarılarının arttığı saptanmıştır. Ayrıca veli katılımının öğrencinin sosyal, duygusal, psikolojik gelişimini desteklediği, disiplin sorunlarını azaltıp davranış sorunlarının önüne geçtiği belirlenmiştir (Adams, Womack, Shatzer, Caldarella, 2010; EPSTEIN ve Sheldon, 2002; Hill ve Tyson, 2009; Güven, 2019).

Ev temelli aile katılımında, öğretmen merkezli eğitim yaklaşımı nedeniyle velinin çocuğunun eğitim yaşantısında yanlış yönlendirme yapabileceği inancı etkili olabilir. Gürşimşek (2003), eğitimin okulda, öğretmen gözetiminde olması gerektiğine yönelik yaklaşımın, ev temelli katılıma verilen değer in yetersiz kalmasına yol açabilir. Aksu'ya (2014) göre veliler, ev temelli etkinliklerin ne olduğuna, etkinliklerin nasıl hayata geçirileceğine yönelik yeterli bilgiye, beceriye sahip değildir; veli-öğretmen iletişimi de zayıftır.

Bu araştırma bulgusunun tersine, ev temelli aile katılımının, okul temelli aile katılımına oranla daha yüksek düzeyde gerçekleştiğini belirten çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin, Şad ve Gürbüz Türk (2003), veliler okul temelli aile katılımı becerilerinde kendilerini yetersiz görürken, ev temelli katılım becerilerinde kendilerini daha yeterli görmektedir. Bununla birlikte ev temelli katılımın, öğrencilerin okul başarısını arttırdığı inancıyla velilerin ev temelli katılıma daha istekli oldukları vurgulanmaktadır (Yıldırım ve Dönmez, 2008; Kotaman, 2008).

İlkokul birinci ve dördüncü sınıfta çocuğu olan velilerin ölçeğin "velinin okul temelli becerileri" boyutu dışındaki tüm boyutlarda ve ölçeğin bütününde, birinci ve dördüncü sınıf velilerinin puanlarının ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu saptanmıştır. Birinci sınıfta çocuğu olan veliler, dördüncü sınıfta çocuğu olanlara göre çocuklarının eğitim sürecine daha fazla katılmaktadır. Bununla birlikte ortaokul beşinci ve sekizinci sınıfta çocuğu olan velilerin, aile katılımına ilişkin algıları arasında ölçeğin genelinde ve tüm boyutlarında anlamlı düzeyde bir farklılık gözlenmemiştir. Bu bulgular, çocuk büyüdükçe veli katılımının azaldığı şeklinde yorumlanabilir. Bu durumun oluşumunda çocukların öz bakım becerilerini edinmeleri, öz yeterliliklerinin gelişmesi, bağımsız hareket etme isteklerinin gelişmesi de etkili olabilir. Ayrıca sınıf ve okul düzeyi yükseldikçe derslerin zorlaşması; velinin kendisini yeterli görmemesi; okulun velinin evine, işyerine uzak olması da bu duruma yol açmış olabilir.

Alan yazında bu bulgulara benzer şekilde sınıf düzeyi yükseldikçe veli katılımının azaldığına yönelik saptamalar bulunmaktadır (Chen, 2008; Çıkar, 2019). Çiftçi ve Bal (2015), sekizinci sınıf velilerinin, beşinci, altıncı ve yedinci sınıf velilerine göre daha az katılım gösterdiklerini belirtmektedir. Demirkasımoğlu (2010), alt sınıflarda çocuğu olan velilerin, okul yöneticileriyle daha fazla iletişime geçtiklerini, üst sınıflarda çocuğu olanların okulla daha az iletişime geçtiklerini saptamıştır. EPSTEIN ve Dauber

(1991) ise, küçük yaşta öğrencilerin rehberliğe daha fazla gereksinim duyduklarını; öğrencilerin yaşları büyüdükçe serbest hareket etme eğilimlerinin arttığını; sınıf düzeyleri yükseldikçe okuldaki derslerin daha karmaşıklaşıp zorlaştığını; bütün bunların velinin aile katılımı konusunda daha az katkı vermesi sonucunu doğurduğunu belirtmiştir.

Velinin eğitim durumuna göre, ölçek genelinde ve tüm boyutlarında, grupların algıları arasında anlamlı düzeyde farklılık saptanmıştır. Buna göre velinin “inançları”, “okul temelli becerileri”, “ev temelli becerileri” ve “olanakları” boyutlarında ilkököl mezunları ile ortaokul mezunlarının algılarının birbirlerine benzer bulunmuştur. Buna karşın ilkököl mezunları ile ortaokul mezunlarının algılarının, lise mezunları ile yüksekokul ve üzeri eğitime sahip olanların algılarından anlamlı düzeyde farklılaştığı gözlenmiştir. Ayrıca lise mezunları ile yüksekokul ve üzeri eğitime sahip olanların algılarının birbirlerinden anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür.

Yüksekokul ve üzeri eğitime sahip velilerin algısının, “öğretmen beklentileri algısı” boyutunda, diğer eğitim düzeyinde olanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Velinin “olanakları” boyutunda ise, çocuklarının eğitim sürecine katılıma daha fazla olanak sağladıkları gözlenmiştir. Ölçek genelinde ve ölçeğin tüm boyutlarında lise ve üzeri eğitim düzeyine çıkıldıkça, velinin çocuğun eğitimine katılımının da yükseldiği saptanmıştır.

Alan yazında bu sonuçlara benzer birçok çalışma bulunmaktadır. Örneğin, Tümü-kaya (2017), çalışmasında lise ve lisans mezunu velilerin gönüllü olma, iletişim, ev temelli beceriler gibi boyutlarda ilkököl ve ortaokul velilerine göre daha fazla katılım gösterdikleri sonucuna ulaşmıştır. Shumow ve Miller (2001) ise, üniversite mezunu velilerin aile katılımı konusunda diğer kademelerdeki velilere göre daha yüksek katılım gösterdikleri; lise mezunu velilerin, ev temelli becerilerde diğer kademelere göre daha fazla katıldıkları sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca, Kotaman (2008), Lam ve Ducreux (2013), Durmuş, (2016), Ertan, (2017), Erol ve Turhan, (2017), Toran ve Özgen, (2018), Güven, (2019), Çakır ve Yavuz, (2020), tarafından yapılan çalışmalarda eğitim seviyesi ile aile katılımı arasında pozitif bir ilişki olduğu belirtilmiştir. Eğitim seviyesi arttıkça velilerin bilinç düzeyinin yükseldiği, çocuklarının eğitimine pozitif katkı sağlayabil-mek için daha fazla katılımcı oldukları anlaşılmaktadır.

Alan yazında bu çalışma bulgusuyla çelişen sonuçlar da bulunmaktadır. Sözel-gimi, Ertem ve Gökalp (2020), aile katılımı etkinliklerinde ilkököl mezunu velilerin lise mezunlarına göre daha katılımcı oldukları sonucuna ulaşmıştır. Bununla birlikte alan yazında eğitim durumu değişkeninin aile katılımında önemli bir değişken olmadığını belirten çalışmalar (Ertan, 2017; Şad ve Gürbüzürk, 2013) da vardır. Bu çalışmalarda aile katılımının çok boyutlu olduğu, çalışmanın yapıldığı evren, katılımcıların yaşadıkları sosyal-kültürel ortam ve gelir durumunun, eğitim durumuna göre alınan sonuçları etkilediği düşünülmektedir.

Velinin gelir durumuna göre, ölçeğin “öğretmen beklentileri algısı” boyutunda grupların algıları arasında anlamlı farklılık bulunmazken; ölçeğin diğer boyutlarında ve genelinde grupların algıları arasında anlamlı düzeyde farklılık saptanmıştır.

Velinin “inançları”, “olanakları” ve “ev temelli becerileri” boyutlarında, 0-1600 lira ile 1601-3000 lira arasında aylık gelire sahip velilerin benzer algıya sahip oldukları gözlenmiştir. Bununla birlikte 3001-6000 lira ile 6001 lira ve üzerinde aylık gelire sahip olanların algılarının diğer gelir aralığındaki velilerin algılarından anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır. Velinin “okul temelli becerileri” boyutunda ise, velilerin algısının her bir gelir aralığında diğer bütün gelir aralığındakilerin algılarından anlamlı derecede farklılaştığı gözlenmiştir.

Velinin gelir düzeyi yükseldikçe çocuğunun eğitim sürecine katılım inancının, enerjisinin, zaman ayırma olanağının, ev temelli etkinlikte kendisini yetkin görmesinin de arttığı, algısının yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır. Ulaşılan bu sonuçlarla örtüşen çok sayıda çalışma bulunmaktadır (Aslan ve Cansever 2007; Balkar, 2009; Çiftçi ve Bal, 2015; Orçan Kaçan, Kimzan, Yıldız, Çağdaş, 2019; Özcan ve Aydoğan, 2014; Şahin ve Demiriz, 2014). Bu çalışmalarda gelir durumu değişkeni yerine mesleklere göre dağılıma da yer verildiği; gelir dağılımı ile aile katılımı arasında anlamlı ilişki olduğu gözlenmiştir. Düzenli bir gelire sahip orta-üst sınıf gelir grubunda bulunanların, alt gelir grubundakilere göre katılımlarının yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durum doğal bir sonuç olarak kabul edilebilir. Zira toplumsal hiyerarşide ailenin ekonomik düzeyi yükseldikçe görece eğitim düzeyi de yükselmektedir. Bu da daha düşük gelire sahip ailelere göre, çocuklarının eğitimine daha fazla kaynak, daha fazla zaman ayırmak için daha çok olanak yaratmak demektir. Aynı zamanda gelir düzeyinin yüksekliği kişinin kendisine olan güvenini, dolayısıyla da çeşitli girişimlerde bulunma cesaretini göstermeyi artırabilir. Bu bağlamda öğretmen ve okul yöneticileriyle daha rahat bir iletişim ve ilişki içerisine girebilir.

4. Öneriler

Araştırma bulguları İzmir İli Aliğa ilçesi kamuya ait ortaokullarda öğrencisi bulunan velilerden alınan verilerle ve “Aile Katılımı Ölçeğinde” bulunan maddelerle sınırlıdır.

Öğrencinin sınıf düzeyi yükseldikçe velinin eğitim sürecine katılımının azaldığı gözlenmiştir. Özellikle ergenliğe denk gelen aşamada katılımı sağlamak için, velilere gerek okul düzeyinde gerekse daha geniş kapsamlı eğitim etkinlikleri, toplantılar ve yayınlarla ulaşmanın yollarının aranması katılımı artırabilir.

Zaman ve enerji yönetimine ilişkin en düşük katılım veli olanakları boyutunda gözlenmiştir. Etkinliklere katılımı artırmak için, okulda düzenlenecek bazı etkinliklerin zamanı, veli görüşleri alınarak kararlaştırma, planlama sürecine veliyi katma önerilebilir.

İlkokul ve Ortaokul Velilerinin Çocuklarının Eğitim Sürecine Katılımı

Eğitim düzeyi yükseldikçe velinin eğitim sürecine katılımı da artmaktadır. Velilerin bilgi ve uzmanlıklarından yararlanmayı önceleyen bir planlama ile onların okula katılımlarını daha düzenli, nitelikli, etkili kılan bir yaklaşım geliştirilebilir.

Aile katılımı konusunda okulun beklentileri ile velinin beklentisinin bir noktada buluşması gerekir. Bunun için okul çevresi ve velilerin özelliklerinin iyi bilinmesi; okulun eğitim-öğretim ve davranış kazandırma yaklaşımı konusunda aileyi bilgilendirilmesi; bu konuda ortak bir yaklaşıma varılması, eğitimin niteliğini olduğu kadar velinin katılımını da olumlu etkileyecektir. Ayrıca velinin öğretmenden, okul yönetiminden pozitif davetler alması, okula geldiğinde sıcak bir biçimde karşılanması, karşılıklı nezakete saygıya dayalı bir ortamın oluşturulması, veliyi katılıma özendirilebilir.

Kaynakça

- ADAMS, M. B. WOMACK, S. A. SHATZER, R.H. ve CALDARELLA, P. (2010). Parent Involvement in School Wide Social Skills Instruction: Perceptions Of A Home Note Program. *Education*, 130(3), 513-28.
- AKSU, F. F. (2014). Fen Derslerinde Ev Temelli Öğrenme Etkinliklerinin Aile Katılımı Açısından İncelenmesi, Kafkas Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kars.
- AKTAŞ ARNAS, Y. (2011). Aile Eğitimi Ve Okul Öncesinde Aile Katılımı, Vize Yayıncılık, Ankara.
- ALTUN, S. A. (2009). İlköğretim Öğrencilerinin Akademik Başarısızlıklarına İlişkin Veli, Öğretmen Ve Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi, *İlköğretim Online*, 8(2).
- ASLAN, N. ve CANSEVER, B.A. (2007). Okuldaki Sosyal Etkinliklere Katılımda Ebeveyn-Çocuk Etkileşimi (Kültürlerarası Bir Karşılaştırma), *Ege Eğitim Dergisi*, 8 (1), 113-130.
- BAKER, A. J., ve SODEN, L. M. (1998). The Challenges of Parent Involvement Research. *ERIC/CUE Digest* Number 134.
- BALKAR, B. (2009). Okul-Aile İşbirliği Sürecine İlişkin Veli Ve Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Bir Çalışma, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3(36), s. 105-123.
- BAŞARAN, S., ve KOÇ, F. (2001). Ailenin Çocuğun Okuldaki Eğitimine Katılım Sorunları Ve Katılımın Sağlanabilmesi İçin Alternatif Bir Model, *EARGED*, Ankara.
- BEYÇİOĞLU, K., ÖZER, N., ve ŞAHİN, S. (2013). Parental Trust And Parent-School Relationships in Turkey, *Journal of School Public Relations*, 34(3), 306-329.
- CHEN, J. J. (2008). Grade-Level Differences: Relations of Parental, Teacher and Peer Support To Academic Engagement and Achievement among Hong Kong Students, *School Psychology International*, 29(2), 183-198.
- COMER, J.P. ve HAYNES, N.M. (1991). Parent Involvement in Schools: An Ecological Approach, *Elementary School Journal*, 91(3), 271-277.

- CRESWELL, J. W. (2016). Araştırma Deseni: Nitel Nicel Ve Karma Yöntem Yaklaşımları (çev. S. B. Demir), Eğiten, Ankara.
- ÇAKIR, E., ve YAVUZ, M. (2020). Ortaokullarda Aile Katılımına Yönelik Okul Müdürlerinin Görüşleri, **Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi**, 2(1), 17-34.
- ÇELENK, S. (2003). Okul Başarısının Ön Koşulu: Okul Aile Dayanışması, **İlköğretim Online**, 2(2), 28-34.
- ÇIKAR, İ. (2019) İlkokul ve Ortaokul Düzeyinde Aile Katılımının Veli Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi: Van İli Örneği, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Van.
- ÇİFTÇİ M. ve BAL N. P. (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba Katılım Düzeyi İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, **International Journal of Human Sciences**, 12(1), 363-384
- DURMUŞ, E. (2016). Ortaöğretim Kurumlarında Öğretmenlerin Aile Katılımıyla İlgili Görüşlerinin İncelenmesi: İstanbul-Sultanbeyli Örneği, İstanbul Aydın Üniversitesi, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), İstanbul.
- EPSTEIN, J. L. (1987). Toward a Theory of Family-School Connections. **Social Intervention: Potential And Constraints**, 121-136.
- EPSTEIN, J. L. ve DAUBER, S. L (1991). School Programs and Teacher Practices of Parental Involvement in Inner-City Elementary and Middle Schools. **The Elementary School Journal**, 91(3), 289-305
- EPSTEIN, J. L., ve KARWEIT, N. (1983). Friends in School Patterns of Selection and Influence in Secondary Schools. The Johns Hopkins University Center for Social Organization of Schools, Baltimore Maryland
- EPSTEIN, J. L., ve SHELDON, S. B. (2002). Present and Accounted for: Improving Student Attendance Through Family and Community Involvement, **The Journal of Educational Research**, 95 (5), pp. 308-318.
- ERDOĞAN, Ç., ve DEMİRKASIMOĞLU, N. (2010). Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri, **Educational Administration: Theory and Practice**, 16(3), 399-431.
- EROL, Y. C., ve TURHAN, M. (2018). The Relationship Between Distributed Leadership and Family Involvement from Parents' Perspective, **Educational Sciences: Theory and Practice**, 18(3), 525-540.
- ERTAN, N. C. (2017). Comparing Fathers and Mothers: Determinants Of Why They Involve in Their Children's Education, Middle East Technical University, (Unpublished Master's Thesis), Ankara.

İlkokul ve Ortaokul Velilerinin Çocuklarının Eğitim Sürecine Katılımı

- ERTEM, H ve GÖKALP, Y. (2020). Velilerin Okul İklimi Ve Veli Katılımı Algılarının Velilerin Eğitim Durumu Ve Çocuklarının Öğrenim Kademesine Göre İncelenmesi, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 35 (1), 78-91.
- FEGE, A. F. (2000). From Fund Raising To Hell Raising: New Roles for Parents, **Educational Leadership**,57(7), 39-43.
- GÜRSİMŞEK, I. (2003). Okul Öncesi Eğitime Aile Katılımı ve Psikosoyal Gelişim, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**, 3 (1), 125-144.
- GÜVEN, G. (2011). Farklı Eğitim Modelleri Kullanılarak Uygulanan Aile Eğitim ve Aile Katılım Programlarının Okul Öncesi Öğretmenlerinin Uygulamalarına ve Ebeveynlerin Görüşlerine Etkisinin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- GÜVEN, P. (2019). *İlkokul Ve Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Başarılarının Yordanmasında Ana Babanın Akademik Başarıya İlişkin Beklentisi ve Eğitime Katılımının Rolü*, Kastamonu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kastamonu.
- HILL, N. E. ve TYSON, D. F. (2009). Parental Involvement in Middle School: A Meta- Analytic Assessment of the Strategies that Promote Achievement. **Developmental Psychology**, 45(3), 740-763.
- HILL, N. E., TAYLOR, L. C. (2004). Parental School Involvement And Children's Academic Achievement Pragmatics and Issues, **Current Directions in Psychological Science** 200413161164
- HOOVER-DEMPSEY, K. V., BASSLER, O.C.ve BRİSSİE, J.S. (1987). Parent Involvement: Contributions Of Teacher Efficacy, School Socioeconomic Status, and Other School Characteristics, **American Educational Research Journal**, 198724417435
- HOOVER-DEMPSEY, K. V. BATTIATO, A. C. WALKER, J. REED, R. P. DEJONG, J. M. ve JONES, K. P. (2001). Parental Involvement in Homework. **Educational Psychologist**, 36(3) 195-209.
- HOOVER-DEMPSEY, K. V. ve SANDLER, H. (1997). Why Do Parents Become Involved in Their Children's Education? **Review of Educational Research**, 67(1), 3-42.
- İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, M. İ. K., ve Gazete, R. (2004). Tarih: 27.08. 2003, Sayı: 25212. *Değişiklik: Resmî Gazete, Tarih, (25620)*.
- KAÇAN, M. O., KİMZAN, İ., YILDIZ, T. G., ve ÇAĞDAŞ, A. (2019). Öğretmen ve Ebeveynlerin Aile Katılımını Etkileyen Etmenlere Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi, **Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi**, 5(3), 370-381.
- KARASAR, N. (2002). Bilimsel araştırma yöntemi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- KEÇELİ-KAYSILI, B. (2008). Akademik Başarının Arttırılmasında Aile Katılımı. **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi**, 9 (1), 69-83

- KINCAL, R. (2000). Velinin Eğitimsel Fonksiyonları, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum.
- KOCABAŞ, E.Ö. (2006). Eğitim Sürecinde Aile Katılımı: Dünyada Ve Türkiye'deki Çalışmalar, **Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi**, 3 (26), 143-153.
- KOÇ, M. H. (2019). Veli Katılımı Hakkında Sınıf Öğretmenleri Ne Düşünüyor? Fenomenolojik Bir Çalışma, **Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi**, 13(29), 53-74.
- KOTAMAN, H. (2008). Türk Ana Babalarının Çocuklarının Eğitim Öğretimlerine Katılım Düzeyleri, **Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 21(1), 135-149.
- LAM, B. T. ve DUCREUX, E. (2013) Parental Influence and Academic Achievement Among Middle School Students: Parent Perspective, **Journal of Human Behavior in the Social Environment**, 23(5), 579-590.
- LOPEZ, G., SCRIBNER, J. ve MAHITIVANICHCHA, K. (2001). Redefining Parental Involvement: Lessons from High Performing Migrant-Impacted Schools, **American Educational Research Journal**, 38(2), 253-288.
- MCINTOSH, K., BRIGID FLANNERY, K., SUGAI, G., BRAUN, D. H., ve COCHRANE, K. L. (2008). Relationships Between Academics and Problem Behavior in The Transition from Middle School to High School, **Journal of Positive Behavior Interventions**, 10(4), 243-255.
- OKTAY, A. GÜRKAN, T. ZEMBAT, R. UNUTKAN, Ö. P. (2003). Okul Öncesi Programı Uygulama Rehberi (Ne Yapıyorum? Neden Yapıyorum? Nasıl Yapmalıyım?), Ya-Pa Yayıncılık, İstanbul.
- ÖMEROĞLU, E., KANDIR, A., ve ERSOY, Ö. (2003). Yıllık Plan Örnekleri Ve Aile Katılımı Çalışmaları, Morpa Yayınları, İstanbul.
- ÖZCAN, Ç., ve AYDOĞAN, Y. (2014). Aile Katılımı ile Çocukların Akademik Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin Anne-Baba Görüşlerine Göre İncelenmesi, **Millî Eğitim Dergisi**, 44(202), 19-36.
- ÖZİŞİKLİ, I. S. (2008). A Study of Parent Involvement in The Bogaziçi University Preschool Center, Boğaziçi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- SHELDON, S. B. (2007). Improving Student Attendance with School, Family, and Community Partnerships, **The Journal of Educational Research**, 100(5), pp. 267-275.
- ŞAD, S., N. ve GÜRBÜZTÜRK, O. (2013). İlköğretim Birinci Kademe Öğrenci Velilerinin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeyleri, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**, 13(2), ss. 1006-1011.
- ŞAHİN, F. T. ve ÜNVER N.(2005). Okulöncesi Eğitim Programlarına Aile Katılımı. **Kastamonu Eğitim Dergisi**, Cilt:13, 23-30, Mart 2005.
- ŞAHİN, H. ve DEMİRİZ, S. (2014). Beş Altı Yaşında Çocuğu Olan Babaların, Babalık Rolünü Algılamaları ile Aile Katılım Çalışmalarını Gerçekleştirmeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, **Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 18(1),273-294.

İlkokul ve Ortaokul Velilerinin Çocuklarının Eğitim Sürecine Katılımı

- ŞİMŞEK, H. ve TANAYDIN, D. (2002). İlköğretimde Veli Katılımı, Öğretmen-Veli-Psikolojik Danışman Üçgeni, *İlköğretim Online E-Dergi*, 1(1), 12-16.
- TORAN, M., ve ÖZGEN, Z. (2018). Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımı: Öğretmenler Ne Düşünüyor, Ne Yapıyor? *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 229-245.
- TUTKUN, Ö. ve KÖKSAL, A. (2000). Okul-Aile İşbirliğinde Yeni Yaklaşımlar, *Eğitim Araştırmaları Dergisi* s.216-224.
- TÜMKAYA, S. (2017). Velilerin Okulda Eğitime Katılım Türlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(2), 83- 98.
- WALKER, J. M., WILKINS, A. S., DALLAIRE, J., SANDLER, H. M., ve HOOVER-DEMPSEY, K. V. (2005). Parental Involvement: Model Revision Through Scale Development, *Elementary School Journal*, 106, 85-104.
- WEBER, A. (2010). Can family involvement improve educational outcomes in developing countries? Paper presented at the meeting of German Economic Association, Zurich.
- YILDIRIM, C. M. ve DÖNMEZ, B. (2008). Okul-Aile İşbirliğine İlişkin Bir Araştırma (İstiklal İlköğretim Okulu Örneği), *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*,7(23),98–115.